

*Tento projekt je financován z ESF (<http://www.esfcr.cz/>) prostřednictvím OP VVV
(<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/op-vvv>).*

Výzva č. 02_20_082 Akční plánování v území

REVIZE SWOT-3 ANALÝZ

MAP III pro SO ORP DĚČÍN

V Ústí nad Labem, dne 18. 1. 2023

.....
Hana Blažková

Hlavní manažerka a koordinátorka projektu

SWOT-3 ANALÝZA popisuje danou problematiku ze čtyř úhlů pohledu. Jedná se o základní metodu strategické analýzy využívanou právě pro integraci zjištěných poznatků. Specifikem SWOT-3 je nutnost obsahovat minimálně tři body jednotlivých částí provedené analýzy ve vztahu k danému tématu, tj. 3 silné stránky, 3 slabé stránky, 3 příležitosti a 3 ohrožení:

- S (Strengths) – Silné stránky, jako stávající přednosti, výhody, na čem lze stavět;
- W (Weakness) – Slabé stránky, jako stávající nedostatky, slabiny, co by mohlo být lépe;
- O (Opportunities) – Příležitosti, možnosti pro další budoucí rozvoj;
- T (Threats) – Hrozby, jako stávající i budoucí ohrožení rozvoje.

Pro tvorbu SWOT analýzy byla využita data z analytické části dokumentu MAP, výsledky dotazníkových šetření (MŠMT, mj. i vlastní šetření) a informace získané z jednání s aktéry vzdělávání v SO ORP Děčín.

Dle metodiky projektu Postupy MAP III (verze 2), byly revidovány/vytvořeny SWOT-3 analýzy pro 4 klíčová témata:

- Podpora čtenářské gramotnosti;
- Podpora matematické gramotnosti;
- Rozvoj potenciálu každého žáka;
- Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání.

Vzhledem k rozdílu mezi MŠ a ZŠ v jednotlivých oblastech byla relevantní klíčová témata rozdělena na MŠ a ZŠ. Dále byly SWOT-3 analýzy zpracovány pro další témata/oblasti:

- Rozvoj digitálních kompetencí a gramotnosti žáků;
- Moderní, kvalitní a dostupné základní vzdělávání s ohledem na potřeby každého žáka;
- Infrastruktura, rekonstrukce, údržba;
- Kvalitní a moderní předškolní vzdělávání s ohledem na dostupnost a inkluzi;
- Zájmové a neformální vzdělávání;
- Spolupráce, síťování a sdílení.

Prvotní revize SWOT-3 analýz proběhla v průběhu roku 2022 ze strany realizačního týmu MAP III. Ve dnech 1. a 3. 11. 2022 proběhla informativní setkání ředitelů a zástupců škol a školských zařízení projektu MAP III pro SO ORP Děčín, na kterých účastníci měli možnost se vyjádřit k jednotlivým bodům analýzy a její aktuálnosti. Výstupy těchto jednání byly následně projednány členy realizačního týmu a pracovních skupin na společném setkání členů pracovních skupin dne 8. 12. 2022. Finální verze byla projednána realizačním týmem MAP dne 18. 1. 2023.

Tato analýza je využita mj. pro aktualizaci hlavních problémů k řešení a následně k aktualizaci návrhu priorit a cílů k jednotlivým prioritám do SR MAP. Návrhy možných nápravných kroků je vhodné propojit s aktivitami ve SR MAP a následně s konkrétními aktivitami v akčním plánu.

Pozn.: v následujících tabulkách SWOT-3 analýzy se uvádí pojem „škola“, rozumí se jím škola a školská zařízení

1. SWOT-3 analýzy pro klíčová témata MAP:

Podpora čtenářské pregramotnosti – MŠ

Silné stránky	Slabé stránky
• Školní vzdělávací programy (rozvoj čtenářské pregramotnosti a řečových aktivit). • Existence a využívání knihoven v území. • Fungující akce pro děti na podporu čtenářské pregramotnosti a zvýšení motivace ke čtenářství (např. výstavy dětských knih, knižních ilustrací, malování děje pohádkových příběhů, hry na postavy z kin apod.).	• Nedostatečná informovanost a zapojení rodičů v oblasti rozvoje čtenářské pregramotnosti (např. představení služeb školy, knihovny, kroužků a aktivit). • Nedostatečná komunikace mezi pedagogy a ostatními školami, sdílení dobré praxe v oblasti rozvoje čtenářské pregramotnosti. • Pomalá obnova a rozšiřování didaktického materiálu. • Financování.
Příležitosti	Hrozby
• Využití zapojení se do projektů Šablony. • Spolupráce s rodiči (komunitní škola, čtenářská odpoledne, divadlo...). • Rozšíření technického a materiálního zabezpečení v oblasti čtenářské pregramotnosti. • Rozvoj čtenářské pregramotnosti a řečových aktivit.	• Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné pregramotnosti (nedostatečné materiálně technické zázemí, chybějící finance na inovace a výměnu pomůcek k rozvoji pregramotnosti, nedostatečný počet pomůcek apod.). • Nezáměr ze strany rodičů a dětí. • Nedostupnost informačních a komunikačních technologií pro rozvoj příslušné gramotnosti. • Přílišná digitalizace (přetechnizování společnosti – přílišná závislost dětí v oblasti ICT.).

Identifikace příčin, specifikace nápravných kroků:

Chybí systémové nastavení financování pro aktualizaci materiálů a pomůcek, nízká míra spolupráce mezi školou a zřizovatelem. Chybí logopedická péče, schází ukotvení a financování pozic logopeda v mateřských školách. Projevuje se nezáměr a složitá spolupráce s rodiči. Jednou z významných příčin identifikovaných problémů jsou také velké počty dětí v jednotlivých třídách.

Návrhy řešení:

Motivace pedagogů k vlastnímu rozvoji (návštěvy jiných MŠ a ZŠ, čerpání inspirace, pozitivní energie), DVPP. Rozvoj spolupráce s knihovnou a realizace aktivit typu autorského čtení a prohlídek knihoven. Možnost využití vedle školní knihovny i veřejné knihovny, besed s autory, exkurzí, lekcí knihovnické gramotnosti – nabídka ze strany knihovny. Doporučení - zmapovat potenciál, který mohou nabídnout místní učitelé češtiny (případně i jiných aprobací) pro rozvoj čtenářských strategií, ale i dalších metod. Snažit se síťovat postupně aktivní pedagogy a vytvořit lokální propojené skupiny a ty následně propojovat s ostatními komunitami. Připravit dny čtenářské gramotnosti (osvědčení lektori, místní zkušenosti učitelé, praktické workshopy...). Přizvat i místní komunitu umělců a spisovatelů, využít digitální technologie. Prostor pro knihovníky a jejich práci s informacemi. Rozšiřovat pohled na tuto oblast a využívat otevřených úloh z mezinárodních šetření. Mapovat příklady ostatních zemí, jak přistupují ke gramotnosti a jak rozvíjí tuto gramotnost jejich vzdělávací systém a čím nám mohou být inspirativní.

Podpora čtenářské gramotnosti – ZŠ

Silné stránky	Slabé stránky
- Existence a využívání knihovny (školní, místní). - Školní vzdělávací programy (rozvoj čtenářské gramotnosti a řečových aktivit). - Podpora základních znalostí a dovedností, základní práce s textem (od prostého porozumění textu k vyhledávání titulů v knihovně podle potřeb žáků). - Olympiády, soutěže, dramat. výchova, školní časopisy.	- Informovanost a spolupráce s rodiči v oblasti rozvoje čtenářství s rodiči (prezentace služeb školní / obecní knihovny, existence čtenářských kroužků, aktivit v oblasti čtení, čtenářského klubu – např. projektové dny, dny otevřených dveří, vánoční trhy apod.). - Slabší podpora individuálních prací s žáky s mimořádným zájmem o literaturu, tvůrčí psaní atp. - Absence systému rozvoje čtenářské gramotnosti pro celý průběh vzdělávání.
Příležitosti	Hrozby
- Využití zapojení se do projektů Šablony. - Podpora vyššího stupně komplexního čtenářství (od chápání kontextu, vyvozování a formulace závěrů z textu, porovnávání zdrojů apod.). - Divadelní a dramatické kroužky nebo projekty se zapojením rodičů, společné projekty škol. - Mimovýukové akce pro žáky na podporu čtenářské gramotnosti a zvýšení motivace (např. Projektové dny, realizace autorských čtení).	- Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné gramotnosti (k personálnímu zajištění pedagogického dozoru koutků, volně otevřených učeben, k možnému půlení hodin, k inovaci a výměně učebních pomůcek k rozvoji gramotností, k zajištění dostatečného počtu těchto pomůcek apod.). - Nezájem ze strany žáků a rodičů o čtenářskou gramotnost. - Přetechnizování společnosti – přílišná závislost dětí v oblasti ICT.

Identifikace příčin:

Podobně jako v MŠ jsou příčinou mnoha problémů právě velké počty dětí v jednotlivých třídách. Chybí systémové nastavení financování pro aktualizaci materiálů a pomůcek, nízká míra spolupráce mezi školou a zřizovatelem. Limitem pro realizaci a rozvoj čtenářských koutků jsou také chybějící prostory a značná finanční náročnost rekonstrukcí. ČG není rozvíjena v dalších předmětech, schází promyšlenost rozvoje od 1. do 9. třídy (kdo má co na starost a na co lze v další třídě navázat), ve výuce jsou využívány jednodušší metody ve výuce oproti složitějším s větším potenciálem rozvoje.

Návrhy řešení:

Motivace pedagogů k vlastnímu rozvoji (návštěvy jiných MŠ a ZŠ, sdílení dobré praxe, DVPP). Rozvoj spolupráce s knihovnou, realizace autorského čtení, exkurzí, besed s autory, lekcí knihovnické gramotnosti. Zmapovat potenciál, který mohou nabídnout místní učitelé češtiny (případně i jiných aprobací) pro rozvoj čtenářských strategií. Síťovat aktivní pedagogy, propojovat se s ostatními komunitami. Připravit dny čtenářské gramotnosti (osvědčení lektori, místní zkušení učitelé, praktické workshopy apod.). Přizvat i místní komunitu umělců a spisovatelů. Využití digitálních technologií. Prostor pro knihovníky a jejich práci s informacemi. Realizovat a zajistit fungování čtenářských koutků. Rozšiřovat pohled na tuto oblast a využívat otevřených úloh z mezinárodních šetření. Mapovat příklady ostatních zemí, jak rozvíjí tuto gramotnost jejich vzdělávací systém a čím mohou být inspirativní.

Podpora matematické pregramotnosti – MŠ

Silné stránky	Slabé stránky
- Školní vzdělávací programy (jsou stanoveny konkrétní cíle). - Přístup pedagogů k rozvíjení znalostí v oblasti matematické pregramotnosti a jejich využití ve výchově. - Dostupné kvalitní didaktické materiály. - Dostupné možnosti ke vzdělávání PP.	- Nedostačující spolupráce s rodiči některých dětí. - Individuální aktivity s dětmi s mimořádným zájmem o počítání nebo logiku. - Využívání interaktivních metod a pomůcek v oblasti rozvoje matematické pregramotnosti.
Příležitosti	Hrozby
- Rozšíření technického a materiálního zázemí pro rozvoj matematické pregramotnosti. - Příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti příslušné pregramotnosti, vč. využití digi. technologií. - Využití prvků alternativních a inovativních směrů v edukačním procesu (např. Montessori škola, Waldorfská škola). - Spolupráce se ZŠ. - Informovanost a zapojení rodičů v oblasti rozvoje matematické pregramotnosti.	- Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné pregramotnosti (nedostatečné materiálně technické zázemí, chybějící finance na inovace a výměnu pomůcek k rozvoji pregramotnosti, nedostatečný počet pomůcek apod.). - Nezájem ze strany rodičů a dětí. - Nedostatek kvalitních příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti příslušné pregramotnosti.

Identifikace příčin:

Častou příčinou výše zmíněných problémů jsou velké počty dětí ve třídách, zvýšená náročnost na individuální přístup a přípravu učitelů. Rovněž se projevují obavy pedagogů ze zvládnutí diferenciací a využívání interaktivních metod, pedagogové nemají příliš možností se seznamovat s interaktivními pomůckami, být motivováni a čerpat inspiraci. Někdy je příčinou rovněž nezájem měnit zažitá postupy, nezájem se dále vzdělávat, inovovat své aktivity, zamýšlet se nad jejich smyslem, promýšlet různé metody práce, ale někdy i nedostatek kvalitních příležitostí ke vzdělávání. Projevuje se absence systémového nastavení financování nákupu pomůcek pro MŠ a nízká priorita zřizovatele s pomocí vybavit MŠ, rovněž nesystémové financování DVPP. V rámci spolupráce s rodiči se ukazuje časová vytíženost rodičů, děti nemají podporu rodičů při různých akcích.

Návrhy řešení:

V rámci škol je vhodné zvyšovat motivaci učitelů k vlastnímu rozvoji (motivační pohovory s pedagogy, čerpání inspirace, pozitivní energie), realizace kvalitních DVPP a sdílení dobré praxe. V rámci práce s rodičem vhodným způsobem zvýšit komunikaci a vysvětlení důležitosti podpory dítěte. Realizovat vzájemné návštěvy, podporovat sdílení dobré praxe a vytvářet kvalitně vybavené matematické koutky pracujících na základě bádání.

Podpora matematické gramotnosti – ZŠ

Silné stránky	Slabé stránky
- Školní vzdělávací programy (rozvoj matematické gramotnosti). - Podpora matematického myšlení u žáků ve školách (příklady k řešení a pochopení každodenních situací, situací spojených s budoucí profesí nebo k objasnění přírodních zákonů atp.). - Dostupnost didaktických učebních pomůcek.	- Absence samostatného pracovníka pro rozvoj příslušných kompetencí. - Nedostatečné materiální a technické zabezpečení v oblasti rozvoje matematické gramotnosti zejména u menších škol. - Malý počet nebo neexistence pravidelných kroužků/doučování/mimoškolních aktivit v oblasti matematické gramotnosti (např. Kroužek zábavné logiky apod.) pro nadané děti. - Obavy žáků z matematiky.
Příležitosti	Hrozby
- Další vzdělávání pedagogů v oblasti matematické gramotnosti a využití nových poznatků ve výuce (využití ICT ve výuce, kurzy dalšího vzdělávání, studium literatury aj.). - Spolupráce a sdílení zkušeností mezi jednotlivými pedagogy a školami (společné diskuze, sdílení dobré praxe, akce pro jiné školy nebo s jinými školami apod.). - Využití prvků alternativních a inovativních směrů v edukačním procesu. - Mimovýukové akce pro žáky na podporu matematické gramotnosti a zvýšení motivace (např. Projektové dny apod.).	- Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné gramotnosti (k personálnímu zajištění pedagogického dozoru koutků, volně otevřených učeben, k možnému půlení hodin, k inovaci a výměně učebních pomůcek k rozvoji gramotnosti, k zajištění dostatečného počtu těchto pomůcek apod.). - Chybějící aprobovaní učitelé matematiky. - Nezájem ze strany žáků a rodičů.

Identifikace příčin:

Slabší podpora nadaných žáků vyplývá z velkého počtu dětí ve třídách a zhoršených možností individuálního přístupu. V rámci problémových oblastí vybavenosti, materiálního a technického vybavení je příčinou nedostatek financí. V tématu kvalitního personálního zajištění a odbornosti jsou částečnou příčinou také finance, ale i neochota se dále vzdělávat i sdílet zkušenosti mezi jednotlivými pedagogickými pracovníky. Příčinou nezájmu rodičů podobně jako v MŠ je mimo jiné jejich časová vytíženost.

Návrhy řešení:

Řešením většiny výše zmíněných oblastí je realizace projektů zjednodušeného vykazování – Šablony OP VVV/OP JAK. V rámci absencí pracovníků pro rozvoj příslušných kompetencí je navrhováno vytvoření metodického sdružení, které by zastřešovalo území, ale zároveň propojovalo i matematiky z jiných regionů. Vhodné je navázat na sdílení dobré praxe a inspirace od zkušených učitelů a mentorů, návštěvy škol. Realizovat průběžné vzdělávání a motivovat školy a pedagogy k tvorbě a využívání plánů sebezrovoje, motivovat pedagogy k využívání dalších metod a k rozvíjení matematické gramotnosti i v jiných předmětech. V rámci spolupráce s rodiči je možné pouze zvýšit komunikaci s rodiči, realizovat osvětu a zlepšovat PR. Ohrožení rozvoje gramotností a kompetencí přetechnizováním společnosti a přílišnou závislostí dětí v oblasti ICT je možné mírnit předkládáním možností využití technologií k smysluplným účelům a reálného využití i v jiných předmětech jako běžné součásti dnešního života.

Rozvoj potenciálu každého dítěte – MŠ

Silné stránky	Slabé stránky
• Bezproblémový přechod většiny dětí z MŠ na základní školy. • MŠ kladou důraz nejen na osobní rozvoj dítěte, ale i začleňování do společnosti (odbourávání bariér, sounáležitosti s ostatními). • Rozvoj spolupráce mezi dětmi, vztahy mezi sebou, vztah ke všemu živému, vztah k životnímu prostředí, vztah k místu, kde žijí. • Vybavenost MŠ.	• Personální zajištění specializovaných pedagogů (speciální pedagog, logoped...). • Nedostatek odborného personálu a financí pro výuku dětí se SVP. • Problémový přechod dětí ohrožených sociálním vyloučením na základní školy. • Velké počty dětí ve třídách, nemožnost individuálního přístupu. • Malá komunikace (nekomunikace) v předávání dobré praxe.
Příležitosti	Hrozby
• Spolupráce ZŠ a MŠ ve spádové oblasti. • Spolupráce pedagogů z různých škol, různých úrovní (společné diskuze, sdílení dobré praxe, akce pro jiné školy nebo s jinými školami apod.). • Možnosti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, vzájemné učení, jejich podpora. • Vnitřní flexibilita vzdělávání ve školách (přizpůsobení v souladu s potřebami dětí, pro využití maximálních možností vzdělávaného dítěte).	• Nedostatečná podpora státu. • Nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů na práci s heterogenními skupinami dětí (např. asistentů pedagoga, pedagogických i nepedagogických pracovníků). • Rodiče nevnímají a někdy nepřikládají důležitost povinnému předškolnímu vzdělávání.

Identifikace příčin:

Na základě dotazníkových šetření rovných příležitostí mezi školami ORP Děčín lze konstatovat, že není rozdíl mezi školami v kvalitě vzdělávání. Hlavní problémy v nastavení rovných příležitostí jednoznačně vyplývají z nerovnoměrného rozložení dětí pocházejících z rodin se ztíženými životními podmínkami, s odlišnými kulturními podmínkami a nízkým socioekonomickým statusem, děti se zdravotním znevýhodněním (nižší intelekt v důsledku nepodnětného prostředí). Dalšími příčinami některých identifikovaných problémů je nedostatek finančních prostředků (pokles ONIV).

Návrhy řešení:

Nedostatek odborného personálu je potřeba řešit již při přípravě studentů na SŠ a VŠ. Vhodné by bylo výuku zaměřit prakticky, využít poslední celé 1-2 roky studia na přímou praxi ve školách, budoucí učitel by získal patřičné kompetence a zároveň by se vyřešila otázka nedostatku personálu. Dalším řešením absence personálu pro obsazení spec. pozic je sdílení těchto odborníků mezi školami/institucemi. Je nutné, aby byly MŠ podpořeny státem – kvalitní školení, vymahatelnost povinností zákonných zástupců, důslednost při povinné docházce v posledním ročníku, vzdělávací výstupy obdobným systémem jako ZŠ, financování, určení priorit. V ORP Děčín se nabízí využití programu Maxík. Sociální práce s rodinami. Někteří zákonní zástupci nejsou kompetentní naplňovat základní funkce rodiny. Finanční i sociální negramotnost. Podporu a pomoc poskytují nyní terénní pracovníci Indiga, Cinky atd. Ale služba je jen z projektu, zůstává otázka jak dál pokračovat, z čeho financovat.

Rozvoj potenciálu každého žáka – ZŠ

Silné stránky	Slabé stránky
• ZŠ si uvědomují potřeby dětí, rodičů i pedagogů, dovedou vzájemně komunikovat a budují příjemnou atmosféru ve škole. • Nabídka DVPP v oblasti. • Spolupráce vyučujících při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání žáků apod.). • Aktuálně dobrá spolupráce pedagoga a asistenta. • Dobrá spolupráce se školským poradenským zařízením (ŠPZ).	• Přílišná administrativní zátěž v souvislosti se současným pojetím inkluzivního vzdělávání. • Nedostatečná kapacita specializovaných pracovníků (školní psycholog, speciální pedagog, apod.) a jejich financování. • Nezáměr/slabé úsilí některých zákonných zástupců o řešení problémů jejich dětí. • Fluktuace mezi asistenty pedagoga (maturita + kurz -> snadné získání certifikátu). • Některé školy nejsou bezbariérové (jedná se o bezbariérovost jak vnější, tj. zpřístupnění školy, tak i vnitřní, tj. přizpůsobení a vybavení tříd a dalších prostorů školy).
Příležitosti	Hrozby
• Vytváření systému podpory pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. • Podpora pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na ZŠ. • Podpora nadaných žáků. • Specifické programy pro žáky se SVP.	• Nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů (např. asistentů pedagoga, na pedagogické i nepedagogické pracovníky). • Nedostatek finančních prostředků pro realizaci mimoškolního vzdělávání pro znevýhodněné žáky (např. výstavy, exkurze, kroužky apod.). • Technická nemožnost bezbariérových úprav školy.

Identifikace příčin:

Na základě šetření a analýzy podrobných dat byly zjištěny mezi školami v ORP Děčín rozdíly v některých oblastech, které jsou sledovány v tématu rovných příležitostí (např. absence omluvené a neomluvené, odchody žáků na víceletá gymnázia, předčasný odchod ze škol v důsledku ukončení povinné docházky, počet výchovných opatření apod.). Většina těchto rozdílů má příčinu v nerovnoměrném rozložení dětí pocházejících z rodin se ztíženými životními podmínkami, s odlišnými kulturními podmínkami a nízkým socioekonomickým statusem, děti se zdravotním znevýhodněním v území.

Lze však konstatovat, že není rozdíl mezi školami v kvalitě vzdělávání. Hlavní příčiny problémů v oblasti rovných příležitostí jednoznačně vyplývají z nerovnoměrného rozložení žáků pocházejících z rodin se ztíženými životními podmínkami, s odlišnými kulturními podmínkami a nízkým socioekonomickým statusem, žáci se zdravotním znevýhodněním (nižší intelekt v důsledku nepodnětného prostředí), cizinci. Jsou školy, které mají minimální nebo nulový počet žáků s PO z výše zmíněných důvodů. V těchto školách je minimum kázeňských opatření, minimum neomluvené absence, minimum žáků předčasně ukončujících školu v nižším ročníku a převaha žáků odcházejících na maturitní obory. Naopak školy s větším množstvím takových žáků (školy se žáky z vyloučených lokalit) mají výsledky nejhorší. Za další příčiny některých problémů v této oblasti lze považovat i politiku vlády a roztříštěnost spolupráce mezi vládním a regionálním stupněm plánování, nedostatek finančních prostředků a absence odborníků pro obsazení spec. pozic.

Návrhy řešení:

Motivovat učitele a budoucí učitele lepším finančním ohodnocením. Práce ve vyloučených lokalitách je mnohem náročnější na psychiku učitelů a asistentů, na přípravu učitelů, jsou více administrativně zatíženi, častěji řeší kázeňské přestupky, ve svém volnu se účastní jednání a připravují podklady pro

další organizace (PPP, SPC, Policie, OSPOD, SVP, zdravotnická zařízení, terénní pracovníky). Změna vzdělávání studentů pedagogických škol. Na úrovni středních i vysokých škol. Zlepšit přípravu středoškolského personálu. Teoretická příprava na VŠ by se měla změnit, zvýšit povinnou praxi, nejlépe min. 1 celý rok. Nedostává se očekávané uspokojení z dobře vykonané práce. Konflikty a nechuť mezi učiteli a asistenty může být důsledkem stresu, jiného očekávání, nezkušenosti (dříve pozice asistenta běžná nebyla), nevyjasněnosti kompetencí. Nabízí se využití možností sdílení odborníků (např. psychologů) mezi školami. Využití mentorů v pedagogické a didaktické oblasti na škole.

Podpora státu – nepodporovat trh s byty, trh s chudobou, důsledkem je segregace. Inkluze je splynutí s většinou. Ve vyloučených lokalitách hrozí podřízení intaktní menšiny problematické většině. Zároveň regulovat štedrý sociální systém. Vymahatelnost povinností x právo na vzdělání. Rodiny nemají zájem o vzdělání, zákonní zástupci jsou vzorem pro své děti. Jejich přístup a chování jsou přenositelné na děti. Nutná sociální práce s rodinou, ideálně psychoterapeutické práce s problémovými rodinami. Zlepšit status, postavení učitele, případně finanční ohodnocení pedagogů v problémových regionech. Je nutné přestat experimentovat a neustále měnit legislativu. Osvědčené věci nerušit. Např. změna podmínek pro přijímání žáků do přípravných tříd. A opětovné vrácení se k původní verzi.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků ve vzdělávání

Silné stránky	Slabé stránky
• Stávající financování pro školení a podporu kompetencí. • Široká nabídka DVPP a školení. • Pozice uvádějícího učitele. • Existující a fungující MAP.	• Vysoká finanční náročnost školení. • Nedostatečná podpora vedení školy ze strany zřizovatele. • Chybějící pedagogové v některých oborech (chemie, matematika, fyzika apod.). • Nejednotná koncepce rozvoje kompetencí.
Příležitosti	Hrozby
• Využití dostupných finančních prostředků. • Sdílení zkušeností a spolupráce pedagogů. • Využití odborníků (nekvalifikovaných pedagogů). • Podpora nových ředitelů. • Využití kvalitních mentorů. • Rozvoj a podpora spolupráce ze strany zřizovatele vůči vedení školy.	• Problém se zástupy (uvolnění na školení). • Nedostatečná didaktika nekvalifikovaných pedagogů. • Nejistá kvalita DVPP. • Náhlé systémové a legislativní změny.

Identifikace příčin:

Na základě jednání zástupců škol a školských zařízení byly identifikovány příčiny problémů v této oblasti. Jednalo se např. o absenci podpory mentora/kouče ve škole pro vedení školy a učitelů ze strany MŠMT, problematické financování a pomalost reakcí MŠMT na vývoj situace a inovace ve výuce. Dále nedostatek času a neochota sdílení zkušeností mezi školami, na některých školách je pozice uvádějícího učitele spíše formálního charakteru. Absence kariérního řádu.

Návrhy řešení:

Na základě identifikace problémů a jejich příčin zástupci škol a školských zařízení navrhli několik řešení. Ze strany MŠMT by tato oblast mohla být podpořena financováním mentorů působících na školách, legislativním snížením úvazku a finanční podpora pozice uvádějícího učitele a lepší flexibilita a reaktivita na změny ve školství. Tyto návrhy jsou však mimo možnost přímého ovlivnění MAP a partnerství v území. Nabízí se opět sdílení mezi školami, organizace stáží a exkurzí do škol, tvorba a realizace kariérního řádu, potenciální mentor v rámci MAP působící na více školách.

SWOT-3 analýzy pro další témata:

Rozvoj digitálních kompetencí a gramotnosti dětí – MŠ

Silné stránky	Slabé stránky
• Dostupnost kvalitních didaktických materiálů. • Implementace digitální gramotnosti do výchovně vzdělávacího procesu. • Vybavení MŠ (interaktivní tabule, Bee-boty, výukové programy, konektivita budov a vybavení pro pedagogy – tablety, vč. software).	• Nedostatečné kompetence pracovníků MŠ pro práci s digitálními technologiemi. • Nedostatečné propojení digitálních technologií s ostatní činností MŠ. • Nedostatečná konektivita budov.
Příležitosti	Hrozby
• Rozšíření technického a materiálního zázemí pro rozvoj digitální gramotnosti. • Další vzdělávání pracovníků předškolního vzdělávání v oblasti digitální gramotnosti. • Sdílení zkušeností a pomůcek mezi MŠ, případně i se ZŠ. • Využití dotačních možností a projektů.	• Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj digitální gramotnosti (velká finanční náročnost obnovy hardwaru a softwaru). • Nedostatečná motivace pracovníků MŠ pomůcky využívat a rozvíjet digitální gramotnost. • Zvyšující se nároky na konektivitu.

Identifikace příčin:

Vzhledem k pojetí rozvoje digitálních gramotností a kompetencí v mateřských školách, jako průřezového/doplňujícího tématu činnosti MŠ, nebylo v této oblasti identifikováno mnoho zásadních problémů. Příčina nedostatečné konektivity budov je stávající stav budov (starší zástavba) a značná finanční náročnost zajištění konektivity dle požadovaných standardů.

Návrhy řešení:

Pro zajištění konektivity je vhodné zajištění takových projektů ze strany zřizovatele, ideálně plošné řešení pro více škol najednou, bylo by vhodné také odbřemenění vedení školy – zprostředkování výběrových řízení ze strany zřizovatele. Dále motivace pedagogů pro zvyšování vlastních digitálních kompetencí, sdílení zkušeností a dobré praxe pro implementaci rozvoje digitální gramotnosti do činnosti MŠ.

Rozvoj digitálních kompetencí a gramotnosti žáků – ZŠ

Silné stránky	Slabé stránky
- Dostupnost kvalitních didaktických materiálů v souvislosti s revizí RVP. - Vybavení ZŠ (hardware i software). - Postupné zvyšování kompetencí pedagogů pro práci s ICT.	- Mnohdy nedostatečná konektivita budov škol. - Absence pracovníka na školách, který by se věnoval přímo rozvoji digitální gramotnosti. - Slabé personální zajištění rozvoje digitální gramotnosti na školách (nekvalifikovaní pedagogové, absence správce ICT apod.).
Příležitosti	Hrozby
- Využití externího odborníka pro pořízení a efektivní využití ICT. - DVPP v oblasti digitální gramotnosti. - Sdílení dobré praxe, které pomůcky a software se osvědčuje. - Využití dotačních možností a projektů.	- Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj digitální gramotnosti (velká finanční náročnost obnovy hardwaru a softwaru). - Odpor pedagogů při zavádění technologií a inovací do výuky. - Digitální propast. - Zvyšující se nároky na konektivitu.

Identifikace příčin:

Zástupci škol a školských zařízení identifikovali příčiny problémů rozvoje digitálních kompetencí v ZŠ podobné jako v MŠ - příčina nedostatečné konektivity budov je stávající stav budov (starší zástavba) a značná finanční náročnost zajištění konektivity dle požadovaných standardů. Dále absence systémového financování rozvoje této oblasti, omezené oblasti finanční podpory (cílené nákup techniky, chybí personální podpora – např. správci sítě).

Návrhy řešení:

Řešení konektivity ze strany zřizovatele pro více škol najednou, odbřemenění vedení školy – zprostředkování výběrových řízení ze strany zřizovatele. Dále motivace pedagogů pro zvyšování vlastních digitálních kompetencí, sdílení zkušeností a dobré praxe. Regionální správa ICT a poradna, sdílené pozice odborníků, funkční regionální poradce.

Moderní, kvalitní a dostupné základní vzdělávání s ohledem na potřeby každého žáka

Silné stránky	Slabé stránky
- Aktivní vedení škol. - Vhodné pokrytí území školami a jejich dostupnost. - Dostačující kapacita zařízení.	- Nedostatečné zajištění učeben pro klíčové kompetence. - Špatné personální zabezpečení - zejména nedostatek pedagogů pro výuku některých předmětů (např. přírodovědných předmětů nebo ICT) a nedostatek specializovaných pracovníků (zejména školních psychologů a speciálních pedagogů). - Nekompletní bezbariérovost objektů a nemožnost realizace bezbariérovosti u některých škol.
Příležitosti	Hrozby
- Podpoření aktivit v rámci projektů MAP. - Prohloubení činnosti kariérových poradců na ZŠ. - Nové a aktuální metody uplatňující se ve vzdělávacím procesu. - Spolupráce se středními školami.	- Nedostatek finančních prostředků. - Přílišná časová vytíženost vedení školy. - Nezájem / rozpor s rodiči žáků.

Identifikace příčin:

V oblasti infrastruktury je jednou z hlavních příčin nedostatek financí jednotlivých zřizovatelů. Na některých školách chybí prostory pro další rozvoj vzhledem k limitům stávajících budov, prostory jsou nedostatečné např. pro dělenou výuku nebo pro odborné učebny, technické limity budov rovněž omezují možnosti bezbariérových úprav. Některé školy se potýkají s nedostatkem, nebo se zastaralým vybavením. Jelikož jsou do škol v rámci inkluzivního vzdělávání začleňováni žáci se SVP, je problém nedostatečné bezbariérovosti stále aktuální. Mnoho škol se potýká s problémy nedostatečného personálního zabezpečení v některých předmětech (matematika, informatika apod.) a spec. pozic jako je spec. pedagog, sociální pedagog, koordinátoři inkluze, kariéroví poradci, školní psychologové, asistenti pedagoga atd. V rámci jednotlivých předmětů je příčinou jednak stárnutí pedagogického sboru a nižší počet absolventů vysokých škol, kteří by odcházející pedagogy nahradili. V rámci spec. pozic je příčinou zavedení inkluzivního vzdělávání – skokové zvýšení poptávky po těchto odbornících a rovněž nižší počet absolventů VŠ, zaměřených na tuto oblast.

Návrhy řešení:

Zajistit finanční prostředky z IROP, případně z dalších relevantních zdrojů, spolupráce se zřizovateli, sdílení materiálu a prostor. Je potřeba provést další modernizaci vnitřního vybavení, nákup pomůcek pro výuku a provést stavební úpravy, které by směřovaly k rozvoji klíčových kompetencí žáků (cizí jazyky, technické obory, přírodní vědy, digitální kompetence apod.). V rámci kvalitního a dostatečného personálního zajištění je řešení obtížné, školy spolupracují s VŠ v rámci praxe, pomohla by podpora ze strany státu, motivace absolventů neopouštět region, sdílení specialistů.

Pozn.: Negativní přístup k inkluzivnímu vzdělávání ve společnosti – na základě aktuálních informací z území a dílčích jednání RT a PS lze pozorovat v této oblasti pozitivní posun. Tento problém zůstává aktuální na školách s vyšším podílem dětí s PO, nebo dětmi z SVL.

Infrastruktura, rekonstrukce, údržba

Silné stránky	Slabé stránky
- Konektivita škol. - Část objektů již prošla rekonstrukcí. - Spolupráce vedení školy a zřizovatelů.	- Dlouhodobé podfinancování školní infrastruktury. - Horší stav některých objektů a nedostatečná bezbariérovost. - Ekologická neúspornost starých budov. - Některé školy nemají již dostatečné prostory pro růst nových učeben atd.
Příležitosti	Hrozby
- Využití vhodných dotačních titulů. - Předávání kontaktů na vhodné, prověřené a kvalitní firmy/řemeslníky. - Sdílení vhodných prostorů. - Rozšíření možností neformálního vzdělávání (např. v oblasti EVVO). - Modernizace objektů pro potřeby moderního vzdělávání.	- Nedostatek finančních prostředků, přílišná finanční náročnost opatření. - Nestabilní finanční situace ve stavebnictví (služby a materiál). - Změna záměru zřizovatele s danou budovou. - Nekvalitní zpracování firmou. - Nedostatek personálního obsazení pro rozvoj infrastruktury školy (projekt. manažeři).

Identifikace příčin:

Dlouhodobé podfinancování školní infrastruktury, horší stav objektů škol a školských zařízení (ekologická neúspornost, nedostatečná kapacita, nedostatečná bezbariérovost, nedostatečná konektivita, staré elektrické sítě apod.). Pohled některých zřizovatelů na objekty školských zařízení – není prioritou. Technická nemožnost bezbariérových úprav některých škol. Administrativně náročné využívání dotačních zdrojů, nedostatek personálního a finančního zajištění pro přípravu a realizaci investičních projektů.

Návrhy řešení:

Finanční náročnost opatření lze řešit za pomoci IROP a dalších dostupných dotačních programů. Finanční podpora na projektovou přípravu. Intenzivní spolupráce mezi školami, školskými zařízeními a zřizovateli. Zřizovatelé škol a školských zařízení musí co nejefektivněji využívat všechny prostředky získané v rámci rozpočtového určení daní. Je potřeba aktivněji vyhledávat dotační tituly, které pomohou snížit náročnost investic zřizovatele. Vytvoření databáze ověřených firem, které dokáží dobře připravit projektové žádosti + databáze ověřených firem/řemeslníků (odvádí kvalitní práci za přiměřené finanční prostředky).

Kvalitní a moderní předškolní vzdělávání s ohledem na dostupnost a inkluzi

Silné stránky	Slabé stránky
• Rozvoj matematické gramotnosti v MŠ. • Stabilní zázemí. • Rozšiřování nabídky předškolního vzdělávání a pozvolná modernizace. • Bezproblémový přechod dětí z MŠ na ZŠ.	• Nedostatečné vybavení moderními technologiemi, nedostatečná připravenost a obavy pedagog. pracovníků při využívání moderních technologií. • Není bezbariérovost. • Slabá spolupráce s odborníky v tématu klíčových kompetencí.
Příležitosti	Hrozby
• Meziškolní spolupráce. • Možnost zapojení rodičů, komunitní přístup. • Využívání přírodního prostoru v běžném vzdělávání.	• Nedostatek specializovaných personálních kapacit. • Nezáměr ze strany rodičů a dětí. • Nedostatek finančních prostředků.

Identifikace příčin:

Podobně jako u základních škol je příčinou problémů v oblasti infrastruktury nedostatek finančních prostředků, v některých případech samotná složitost, nebo nemožnost řešení bezbariérovosti školních budov. Dále nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj příslušné gramotnosti/kompetencí (nedostatečné materiálně-technické zázemí, chybějící finance na inovace a výměnu pomůcek k rozvoji, nedostatečný počet pomůcek, rychlé zastarávání technologií apod.), na rozdíl od stavu budov nebývá otázka vybavenosti prioritou zřizovatele. V rámci personálního zajištění a tématu rozvoje spolupráce s odborníky se školy potýkají kromě nedostatku finančních prostředků pro personální zajištění výuky a rozvoje jednotlivých gramotností s nárůstem administrativní a byrokratické zátěže a s časovou vytížeností jednotlivých aktérů vzdělávání. Mj. školy poukazují na absenci metodického orgánu na úrovni ORP/okresů. Příčinou nezájmu rodičů o předškolní vzdělávání je nárůst počtu sociálně slabých obyvatel v regionu, nedostatečná a nesrozumitelná osvěta v oblasti inkluze/společného vzdělávání pro většinovou veřejnost a pro rodiče dětí se SVP. Rodiče nevnímají a někdy nepřikládají důležitost povinnému předškolnímu vzdělávání. Projevuje se malé propojení oblasti vzdělávání se sociálními službami.

Návrhy řešení:

Efektivně využít dostupných prostředků, dotačních titulů a dalších prostředků z podpůrných opatření a projektů. Zapůjčování vybavení. Realizace školení na podporu digitálních kompetencí pracovníků škol a školských zařízení. Podpora spolupráce aktérů vzdělávání – zprostředkování akcí a aktivit na podporu spolupráce a výměny zkušeností např. v rámci projektu MAP, projektů Šablon apod. Zavést sdílení do popisu pracovní činnosti učitelů. Využití leaderů, síťování aktivních pedagogů. Regionální workshopy a budování komunit učitelů v regionu. Funkční střední článek vzdělávání. Komunikace s rodiči, využití terénních pracovníků, realizace aktivit cílených na rodiče s dětmi. Komunitní setkávání rodičů s pracovníky školy a školských poradenských zařízení (PPP, SPC), zapojování rodičů do vzdělávání. Změna v sociální politice státu. Zajištění větší spolupráce mezi školou a poskytovateli sociálních služeb, případně institut sociálního pedagoga.

Zájmové a neformální vzdělávání

Silné stránky	Slabé stránky
- Nabídka zájmového a neformálního vzdělávání. - Vhodné doplňování vzdělávání. - Již zaběhlé aktivity v oblasti klíčových kompetencí.	- Nezájem dětí ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí (nezájem rodičů). - Materiální náročnost provozu. - Zastaralé pomůcky. - Nedostatek prostor pro rozvoj. - Koncentrace poskytovatelů v centrech regionu.
Příležitosti	Hrozby
- Rozšíření a tvorba odloučených pracovišť. - Spolupráce s dalšími aktéry vzdělávání. - Inovativní metody výuky. - Rozšíření možností vzdělávání v oblasti EVVO. - Rozšíření možností vzdělávání v oblasti digitálních gramotností.	- Nezájem o zájmové a neformální vzdělávání. - Nedostatek finančních prostředků. - Nedostatečné zázemí pro rozvoj.

Identifikace příčin:

Nedostatek finančních prostředků (materiální náročnost provozu, náročné opravy a nedostatek financí na modernizaci budov, vč. bezbariérovosti), hrozba změna financování od 1/2023, technické limity budov. Nízká finanční podpora výuky mimo prostory školy, nedoceněná dobrovolná práce. Nedostatek financí na pořízování nových technologií a zajištění jejich smysluplného využití. Zájmové vzdělávání není prioritou ZŠ a MŠ, klíčovou roli v tomto sehrávají rodiče - nezájem rodičů. Vysokoprahovost zájmového vzdělávání, málo programů na sociálně znevýhodněné žáky.

Návrhy řešení:

Využití dotačních titulů – IROP, případně dalších dostupných zdrojů. Vytvoření úzké spolupráce ZŠ a zařízení pro zájmové vzdělávání, vytvářet podnětné prostředí. Vyvolat zájem rodičů o neformální vzdělávání. Osvětová činnost, využití terénních pracovníků, vyhledávání vhodného finančního zdroje, spolupráce s nízkoprahovými kluby – větší spolupráce s neziskovým sektorem a propojení poskytovatelů volnočasových aktivit s poskytovateli sociálních služeb. Rozšíření nabídky volnočasových aktivit do míst, odkud žáci pocházejí, aby odpadlo dojíždění.

Spolupráce, síťování a sdílení

Silné stránky	Slabé stránky
• Již probíhající spolupráce v území. • Poloha regionu – existence příhraniční spolupráce. • Navázaná spolupráce v projektech v minulosti.	• Nedostatečné zapojení aktérů vzdělávání do procesu vzdělávání (cílová skupina rodiče dětí a žáků). • Absence zaštitění spolupráce shora. • Spolupráce pouze mezi blízkými pracovišti.
Příležitosti	Hrozby
• Spolupráce mezi venkovskými a městskými školami. • Posílení a podpora společných aktivit. • Sdílení zkušeností a dobré praxe. • Sdílení vybavení a materiálu.	• Nedostatečná motivace a nezáměr subjektů o spolupráci. • Zbytečná přetíženost aktérů vzdělávání a legislativní bariéry, zahlcenost území. • Změny ve školství zvyšující napětí mezi cílovými skupinami. • Nedostatek finančních prostředků pro aktivní přeshraniční spolupráci.

Identifikace příčin:

Příčinou omezené spolupráce v území je mj. vysoká administrativní zátěž, aktéři vzdělávání musí reagovat na legislativní změny, které často komplikuje předávání aktuálních a novelizovaných metodických dokumentů apod. ze strany ministerstev. Zahlcenost území. Příčinou slabého zapojování se do procesu vzdělávání ze strany rodičů/zákonných zástupců je většinou prostý nezáměr a jejich časová vytíženost. Rodiče nevnímají a někdy nepřikládají vzdělávání dostatečnou důležitost. Za další příčiny lze považovat odliv mladých a vzdělaných obyvatel do bohatších regionů a zahraničí, nárůst počtu sociálně slabých a nepřízpůsobivých obyvatel – nedocenená priorita základního vzdělávání.

Návrhy řešení:

Komunikace v rámci platforem v území – snižování třecích ploch mezi cílovými skupinami. Zlepšit komunikaci (šíření informovanosti o inkluzivním vzdělávání a práci asistenta pedagoga, škola jako nositel spolehlivých informací tváří v tvář poplašným mediálním zprávám). Zprostředkovávat akce a aktivity na podporu spolupráce a výměny zkušeností. Zavést sdílení do popisu pracovní činnosti učitelů. Využití leaderů a síťování aktivních pedagogů. Ze strany státu mít dlouhodobou koncepci rozvoje školství bez zasahování dalších „unikátních řešení“ nových ministrů a vlád. Podpořit regionální příklady dobré praxe a šířit o nich informace. V rámci komunikace s rodiči podporovat aktivity s aktivním zapojením rodičů, využití terénních pracovníků a zlepšit spolupráci mezi školami a poskytovateli soc. služeb.

Schválil Řídicí výbor MAP III pro SO ORP Děčín
v Děčíně, dne 30. 1. 2023

.....
Mgr. Miroslava Šmídová
Předsedkyně Řídicího výboru MAP III pro SO ORP Děčín